Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-3740

РІК LXII. Ч. 107. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 7, 1955. No. 107. VOL. LXII.

ГУВЕРОВА КОМІСІЯ ЗА ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ

АЛЕ БІЛЬШІСТЬ ЦІЄЇ КОМІСІЇ ЗА ТИМ, ЩОБ ЗМЕНШИТИ АМЕРИКАНСЬКУ ДОПОМОГУ ДЕЯКИМ КРАЇНАМ

Вашингтон. — Комісія для Реорганізації Виконної Частини Уряду, яку очолює бувший президент Герберт Гувер рекомендує продовжувати допомогу закордонові, бо ця допомога є важна для безпеки вільного світу. Але ця комісія одночасно заявляє, що в здійснюванні цієї допомоги ЗДА поповнили „помилки і неекономно" нею заряджували. Досі ЗДА видали на допомогу закордонові 50 більйонів долярів після закінчення другої світової війни. Гуверова Комісія має 12 членів і 7 її членів склали окрему заяву, в якій стверджується, що в головному звіті комісії повинна бути рекомендація на зменшення допомоги закордонові. Та все ж таки вважають, що цей звіт лагідніший, ніж сподівалися від цієї комісії. Сім членів цієї комісії переконані в тому, що після десятирічної допомоги закордонові вже настав час, що можна цю допомогу зменшити і не видавати йому 3.5 більйона долярів на допомогу закордонові, бо інакше ніколи не можна буде зменшити американського бюджету. Між тими, які були за зменшенням допомоги закордонові, находяться сенатори Стайлес Бріджес, Джан Л. МекКлеллен і конгр. Кларенс Дж. Бравн та бувший генеральний постмастер Джеймс А. Ферлі. В цьому звіті Гуверової Комісії находяться такі пункти: 1. Деякі закордонні держави дійшли до такої економічної сили, що вони не потребують американської фінансової допомоги. Комісія не називає тих закордонних держав, тільки підкреслює, що президент Айзенгавер не домагається фінансової допомоги для економічної підтримки европейських держав, які є членами НАТО. 2. Треба б стримати також і технічну допомогу тим европейським країнам. — 3. Комісія рекомендує, щоб не видавати гроші на побудову більших підприємств в тих країнах Азії, які дістають американську допомогу. Вимок можна зробити тільки для Японії. — 4. Азійські й африканські держави потребують збільшення харчів, і тому їм треба б дати допомогу на наводнювання і регуляцію, рік. — 5. ЗДА не повинні видавати гроші тим країнам, які дістають допомогу для своєї економіки від Об'єднаних Націй. Комісія поручає зменшувати число американського технічного персоналу, бо закордонні держави повинні послугуватися своїми власними технікою. Весь американський технічний персонал повинен бути під контролею американських закорд. місій.

Ті, що очолюють переговори між спілкою Автомобільних Робітників і правлінням фабрик Форда. Волтер Рутер, президент Об'єднаних Автомобільних Робітників і Джан С. Бургас, — представник компанії Форда.

В ДЕЯКИХ ФАБРИКАХ ФОРДА ПОЧАВСЯ СТРАЙК — ПЕРЕГОВОРИ ЙДУТЬ ДАЛІ

Дітройт. — В переговорах, що ведуться між правлінням фабрик Форда і спілкою Об'єднаних Автомобільних Робітників, КІО, порозуміння досі не досягнено. В деяких фабриках почався вже страйк, але він ще не має загального характеру. Головним предметом дискусії є запропоноване Фордом створення 55-мільйонового фонду для виплати допомог робітникам на випадок їх безробіття. Спілка автомобільних робітників домагається, щоб допомоги на випадок безробіття виносили 80% нормальної платні і щоб їх виплачувано на протязі майже цілого року, правління фабрик Форда обстоює 60 до 65%-процентову висоту компенсації на випадок безробіття і виплачування допомоги тільки на протязі 26 місяців. Якщо почнеться загальний страйк, то він охопить 140,000 робітників у всіх фабриках Форда, що їх нараховують 51. Найбільше робітників має фабрика Форда в Дірборн, Миш., коло Дітройту, бо аж 49,500. Платня робітників у цих фабриках виносить 3,000,000 мільйони долярів в одному дні. Фабрики продукують кожного дня понад 10,000 автроків і тракторів. Президент Айзенгавер, заінтерпельований в справі загрози страйку у фабриках Форда, відповів, що уряд не буде вмішуватися в справу цього страйку так довго, поки він не загрожуватиме інтересам держави.

На приказ Москви сателіти „замирюються" з Югославією

Букарешт. — Мадярські, болгарські й румунські комуністичні головачі висловили своє „вдоволення" з висліду совєтсько-югославських переговорів у Београді, заявивши водночас своє бажання щодо поправи затіснення власних взаємин із країною Тіта. Хрущов, Булганін і Мікоян, вертаючись з Югославії, затримались подорозі в столицях Болгарії і Румунії, Софії і Букарешті. В обох тих столицях сателітних держав Хрущов виголосив публічно промови, в яких підкреслив, що його подорож до Югославії вміщалась була в загальній совєтській „боротьбі проти реакції і імперіялізму". Однак водночас Хрущов не осудив Югославії за фінансову й військову допомогу, що її західні держави зокрема Америка, дають їй, ані теж за цілу низку таких господарських метод в Югославії, що їх ще недавно осуджувано в СССР, як найбільші „єресі". До Букарешту прибули нібито з „приятельськими відвідинами" до румунського уряду, фактично з поклоном Хрущову, мадярські і чеські найвищі партійні головачі. У найскладнішій ситуації опинився перший секретар мадярської комуністичної партії Мятіяс Ракоші, який в 1949 р. оскаржив тодішнього мадярського міністра закордонних справ Раска за змову наспілку зі „зрадником" Тітом. Раска тоді розстріляли. Хрущова і його кумпанів урочисто вітали всі члени президії ЦК компартії СССР на летовищі в Москві.

Совєти приготовляються привітати Неру

Москва. — Вже від кількох тижнів ідуть приготування в СССР до урочистого прийняття відвідин індійського прем'єра Неру, який прибуде до Москви в найближчому тижні. Неру не їде з ніякою спеціяльною справою до совєтського уряду, а тільки з куртуазійними відвідинами, підчас яких, очевидно, говоритиме про міжнародну ситуацію з Хрущовим, Булганіном, Молотовим і іншими совєтськими достойниками. Перед журналістами висловився Неру, що він їде до Москви „вчитися", бо, мовляв, він відчуває, що „можна багато дечого доброго навчитися від совєтського народу". Большевики, дуже врадувані такою заявою, хочуть показати індійському співіснувальникові совєтський „рай" в цілому його блискові. З численних індійських прогулянок до СССР останньою була прогулянка індійських парляментаристів.

Англійські лейбуристи не тратять надії

Лондон. — Офіційний провід англійської Партії Праці, яка зазнала в останніх виборах 26 травня ц. р. дошкульної поразки, ніби не втратив надії, що щастя всміхнеться лейбуристам в майбутності знову. Таке заявляли лідер Партії Праці в парляменті, кол. прем'єр Клемент Етлі, й офіційна голова партії, парляментарна посолка д-р Едіт Саммерскілл. Ця остання, не називаючи Бевана з лівого крила партії і його прихильників за іменем, різко докоряла „внутрішнім партійним критикам" існуючого проводу, що це вони стали найкращими союзниками консерватистів у виборах. 72-річний Етлі нічого не сказав, чи він задумує зректися головства, як цього домагаються різні впливові партійці й передати керму партії „молодшим". Прихильники Бевана далі заявляють, що тільки „динамічнамічна" політика може врятувати партію від дальших поразок. Таким чином „перемир'я", заключене внутрі партії на час виборів, зовсім не означає партійного миру.

ІДЕН ПЕРЕСТЕРІГАЄ СТРАЙКАРІВ В АНГЛІЇ

ЗАЛІЗНИЧНИЙ І ПОРТОВИЙ СТРАЙК СПРИЧИНЮЄ СТРАШНІ НАСЛІДКИ. — УРЯД ЗАЯВЛЯЄ: „ПРАЦЯ МУСИТЬ ВІДНОВИТИСЬ"

Лондон. — „Праця мусить відновитись" — заявив англійський прем'єр Антоні Іден в промові на тему теперішнього страйку. Цю промову передавали всі англійські радіостанції і телевізійна сіть. Зріст безробіття, раптове зменшення запасів вугілля для промислу й хатнього вжитку на найближчу зиму та скорочення англійського експорту — це катастрофальні безпосередні наслідки страйкового руху. Уряд старається звести за один стіл представників Бритіш Тренспорт Коммишен, як адміністраційну установу удержавлених залізниць, міністерство праці й представників страйкарів. Коли це не вдасться, або коли поведені розмови не дадуть негайного позитивного висліду, то уряд готовий поборювати страйк надзвичайними засобами, за які вхопиться на підставі проголошеного декрету про вийнятковий стан. Витворилась „смертельно поважна" ситуація — заявив Іден, апелюючи до робітників, щоб вони зрозуміли, що держава не може дозволити собі на катастрофу, спричинену власними громадянами. На випадок продовжування страйку, багато закордонних імпортерів уневажнить пороблені в Англії замовлення і тоді Англія втратить поважну частину свого закордонного ринку, а це буде важким ударом по англійському народному господарстві з далекойдучими наслідками — казав Іден. Він торкався лише страйку на залізницях. Наслідком страйку їздить тільки 7,000 поїздів, здебільша на бічних лініях і невеликих відстанях, — одна шоста звичайного англійського залізничного руху. Про частинний страйк в англійських доках і серед портової обслуги пасажирських кораблів — англійський прем'єр не згадував. Він підкреслив зате, що дві робітничі юнії що їх члени страйкують, самі не є однозгідні щодо цілей і конечности страйку. Англійський уряд зважиться на репресії супроти страйкарів тому — пишуть часописні коментарі — що публічна опінія в Англії обурена цим страйком і підтримує уряд в його заходах рятувати країну. За кулісами страйкового руху найбільш метушливими є комуністичні агітатори.

Совєти міняють тактику — ЗДА мусять бути готові до війни

Чарлезтон. Півд. Каролайна. — Голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур Радфорд промовляв під час закінчення шкільного року в військовому каледжі в Сітедл і заявив, що хоч і є деякі знаки того, що Совєти змінили свою тактику, то проте ЗДА мусять бути готові негайно протиставитися кожній агресії. Адмірал Радфорд казав, що хоч Совєти заключили мир із Австрією і хоч вони погоджуються на зустріч Великої Чвірки, то „немає дійсно знаку того, що ці їхні уступки означають основну зміну в характері або в цілі комуністичної програми, обрахованої на довшу мету." Адмірал Радфорд буде працювати на своєму становищі ще впродовж найближчих двох років. Він сам часто заявляв, що політику мають робити цивільні особи. Але загально думають, що він має великий вплив на формування закордонної політики цієї країни. Він бачить президента Айзенгавера два або й три рази на тиждень, і бере участь у важливих конференціях, де вирішується важливі справи. Гадають, що адмірал Радфорд мав вплив на встановлення теперішнього політичного курсу в відношенні до комуністичного Китаю і Формози.

Американські лікарі не готові до війни

Атлантик Сиьі, Н. Дж. — Сенатор Естес Кіфовер промовляв на конференції Крайової Лікарської Цивільної Оборони і заявив, що на його думку, лікарська професія „неприготована до водневої війни". Сенатор казав, що він чув заяви лікарів, що вони приготовані на випадок крайньої необхідности, але він в це не вірить, бо це приготування могло б бути вистачальне до такої війни, які були давніше, але не до тієї, яка перед нами. Кіфовер думає, що лікарі не мають потрібних запасів ліків на випадок війни, і зовсім не пляную ть, як евакуювати шпиталі, коли б грозив налет ворожих літаків із водневими бомбами. Голова Ради Крайової Оборони при Американському Лікарському Товаристві д-р Гаролд С. Діл заявив репортерам, що сен. Кіфовер сказав правду, коли говорив про неприготованість американських лікарів до водневої війни. Д-р Діл додав, що й інші американські професії не приготовані до того, щоб могли не тривожитися можливістю летунського ворожого налету.

Айзенгавер, що з його кляси вийшло 59 генералів, відвідує Військову Академію у Вестпойнті

Вест Пойнт. — До Військової Академії ЗДА у Вест Пойнті, прибув на закінчення шкільного року 1954/55 президент Айзенгавер, сам колишній кадет цієї Академії. З його кляси ,що закінчила Академію в 1915-ому році, вийшло 59 генералів, в тому: 26 генералів бригади, 23 генерал-майори, сім генералів-лейтенантів, один генерал і двох генералів армії — Айзенгавер і Бредлі. Айзенгавер є другим в історії ЗДА президентом, що закінчив Військову Академію у Вест Пойнті. Перший був през. Ю. С. Грент. Академія привітала президента гарматньою ясою (21 стріл) і величавою парадою всіх 2,400 кадетів школи. Президент взяв участь в наділюванні нагород і відзначень кадетам й у вівторок 7 червня виголосив промову до кадетів, що її передавали радієві і телевізійні стації. В урочистостях у Вест Пойнті взяв теж участь генерал Омар Бредлі.

Західні великодержави пропонують зустріч „найбільшої чвірки" на 18 липня в Женеві

Вашингтон. — ЗДА, Англія і Франція погодились, щоб конференцію прем'єрів 4-х великодержав, а саме — президента Айзенгавера, Ідена, Фора й Булганіна, відбути 18 липня ц. р. в Женеві. Вони запропонували первісно Льозанну у Швайцарії, але Совєти відкинули ту місцевість, заявивши, що там нема совєтського консуляту, отже не було б потрібних „вигід і охорони". Три західні альянти сподіваються, що Москва погодиться на Женеву, де вже відбувалась велика конференція (у справі Індо-Китаю) з совєтською участю. Зате західні альянти рішуче відкидають Відень, як столицю ще не вповні суверенної держави. Тим часом в ЗДА тривають далі дуже скептичні настрої, чи з такої конференції може вийти дійсно щось добре. Знову три дуже поважні члени Конгресу висловилися про ту конференцію дуже обережно, якщо не негативно. Конгресмен Джозеф Мартін речник республіканської меншости в палаті репрезентантів, підкреслив, що взагалі та конференція стала можлива завдяки „нашій силі і їх слабості". Демократичний конгресмен Майкел Фіген назвав передбачену конференцію „нічим іншим, як тільки нагодою для нас сказати перед цілим світом, чого ми хочемо і проти чого виступаємо". Так само республік. сенатор Буш перестеріг перед зайвим оптимізмом. Совєтської відповіді на пропозицію щодо Женеви й дати зустрічі — ще нема.

Все нові процеси проти „контрреволюціонерів" у червоному Китаю

Гонг Конг. — В червоному Китаю, починаючи від провінції Квантунг на півдні аж до внутрішньої Монголії на півночі іде нова велика кампанія проти „контрреволюціонерів". Відбуваються все нові арешти, процеси й екзекуції „ворогів народу і держави". У провінції Шансі засуджено на смерть сорок одного члена „банди конспіраторів". Усіх їх засуджено у зв'язку із заворушеннями, що виникли з приводу обмеження харчевих приділів. У внутрішній Монголії ув'язнено 14 осіб, обвинувачених у „контрреволюційних злочинах". Суд у Кантоні засудив десять осіб на смерть, шість осіб на досмертну в'язницю й 11 осіб на кари в'язниці за „участь в таємних зібраннях, які плянували збройне повстання". Крім того в Кантуні засуджено за шпигунство 10 осіб на смерть і кільканадцять осіб на кару 15 років в'язниці.

Підприємці проти заморожування цін на харчі

Вашингтон. — Харчові підприємці приготовляються до заяви в Конгресі про те, що замороження цін на харчі на випадок крайньої необхідности не принесе бажаних наслідків. Підприємці переконані, що урядова контроля цін, наприклад цін на м'ясо, викличе те, що м'яса бракуватиме в законних крамницях, бо його продаватимуть на чорному ринку. Окрема корпорація („Т. В. Бравн" із Лос Анджелесу) запитувала продавців рогатої худоби, різників, гуртівників і роздрібних продавців м'яса, який наслідок матиме на торгівлю воловим м'ясом урядова контроля цін, — і всі вони заявилися проти такої контролі, бо замороження цін спричинить те, що м'ясо з'явиться на чорному ринку. Під час контролі м'ясо будуть висилати в ті райони країни, де будуть найвищі ціни. Підприємці гадають, що уряд повинен, на випадок війни, обмежувати кредити, а не заморожувати ціни на харчі, бо тільки утруднення кредитів не допустить до інфляції валюти. Підприємці пригадують, що під час війни в Кореї не було замороження цін на харчі, і не було теж недостачі харчів.

ФОРМАЛЬНЕ ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ НА СОЮЗІВЦІ — ВЕЛИКА АТРАКЦІЯ НАЙБЛИЖЧОГО КІНЦЯ ТИЖНЯ

Після довгого осіннього і зимового та весняного сезону громадської праці, що закінчився Шостим Конгресом Американських Українців минулого тижня в Ню Йорку, наша суспільність вступає в новий літній та вакаційний сезон, який повинен відпружити нерви та вигладити і вирівняти неодну різницю погляду, приготовити кращу „атмосферу" і кращі обставини для дальшої праці. Літній сезон започатковується формальним „великим відкриттям" вакаційного сезону на Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі УНСоюзу в Кетскильских горах біля Кергонксон у найближчу суботу і неділю, 11 і 12 червня. На ці дні передбачається на Союзівці теж ціла низка товариських і розвагових імпрез, включно з передбаченими на неділю масовими прогулянками автами й автобусами з багатьох місцевостей довколишніх стейтів. Головною подією при відкритті сезону буде полева Служба Божа та посвячення новонабутих будинків і обширів в неділю перед полуднем. Після обіду в неділю пополудні відбується започаткований вже минулого року „старокрайовий фестин", з усіма старокрайовими атракціями таких імпрез. Новістю в цьогорічній фестиновій програмі буде вибір „Міс Союзівки", яка дістане в нагороду один тиждень безкоштовного перебування на цій чудовій оселі. — Відповідна мистецько-розвагова програма передбачається теж і на суботу ввечорі. Управління Союзівки, маючи вже досвід двох попередніх сезонів, робить усе можливе, щоб у новому цьогорічному сезоні перебування на Союзівці вдосконалити до найбільш можливих меж. Так то побільшена новими надбаннями та вдосконалена Союзівка має всі дані на те, щоб стати справжнім вакаційним і не тільки відпочинковим осередком, але й центром товариського та культурного життя в літньому сезоні. До найбільших вдосконалень, крім набуття нової прекрасної віллі, з власним басейном та двома в е л и к и м и, культивованими площами і овочевим садом, — треба зарахувати теж інсталяцію спеціяльного фільтру при купальному басейні, що має забезпечити повсякчасно чистоту води. Цілий ряд поліпшень переведено теж в кухні та в поодиноких будинках, включно з великим поповненням бібліотеки та влаштуванням й організацією нових розвагових та відпочинкових можливостей. Заповіджене на найближчий кінець тижня „велике відкриття" сезону дає добру нагоду якнайширшим колам нашого громадянства познайомитися з цим великим надбанням, яким є для нашої громади „Союзівка".

Єгипет загрозив Ізраїлеві війною

Об'єднані Нації. — Ізраїльсько-арабський затяжний конфлікт перейшов знову в стадію, загрозливу для миру на Близькому Сході. Генеральний секретар Об'єднаних Націй Гаммершилд звернувся з офіційним закликом до Ізраїлю і до Єгипту, щоб вони стримались від будь-якого акту, що погіршував би напружену ситуацію. У тому заклику, що його переслано за посередництвом голови мішаної військової комісії Об'єднаних Націй для бережения перемир'я в Палестині, генерала Бериса, Даг Гаммершилд просив прем'єрів обох названих держав, Моше Шарета і Абдель Нассера, піддержати генерала Бериса в його заходах зберегти у прифронтовій смузі спокій. З свого боку єгипетський прем'єр Абдель Нассер запропонував створити здемілітаризовану смугу, яка відділювала б Ізраїль від його арабських сусідів, та відкликати всі збройні частини з тієї смуги. Якщо Ізраїль пробував би захопити силою таку здемілітаризовану смугу, то це означало б війну —заявив прем'єр Єгипту. Ірак і Йорданія поспішились підтримати Єгипет в його перестеорозі під адресою Ізраїлю, заявивши водночас, що на випадок війни, вони солідарно з цілим арабським світом стануть по стороні Єгипту. При цій нагоді часописи пригадують, що арабські держави вперто відмовляються від безпосередньої конференції з Ізраїлем щодо тривкої полагоди й підписання миру, поки Ізраїль не признає принципу, що близько мільйона арабських втікачів із Палестини мають право або вернутися до своїх колишніх осель, або дістати відшкодування за втрачене все своє майно. Ізраїль відмовляється говорити про справу арабських втікачів.

В АМЕРИЦІ

● **На березі океану** коло Айленд біч у Ню Джерзі знайдено мертву 64-річну жінку Врук В. Вейкон і біля неї двох її собак, що гралися між собою. Врук Вейкер померла внаслідок упливу крови після покусання. Ніхто не знає, що спричинило напад спокійних собак на свою господиню. Поліція передала собак на медичне дослідження.

● **Шеф шкільництва** повіту Клередон, Південна Каролайна, Л. В. МекКорд заявив, що закриє всі публічні школи, якщо суд видасть зарядження, щоб білі діти навчалися разом із кольоровими. Він каже, що так зроблять усі школи в цьому стейті, якщо суд змушуватиме до спільних шкіл.

● **Департамент скарбу** повідомляє, що в ЗДА є коло 60,000 налогових наркоманів. Найбільше число наркоманів було в 1951 році.

● **В Ню Йорку** померла 107-річна жінка А. Сезерелля, яка в молодому віці прибула до ЗДА з Італії.

● **25 жінок американських рибалок** пікетували разом з своїми дітьми японський вантажний корабель, який привіз рибу до порту Лонг Біч в Каліфорнії. Пікетувальниці носили транспаренти з написами: „Геть з японською рибою! Ми — за відбудову Японії, але нехай вона відбувається не коштом наших рибалок!"

● **Президент Айзенгавер** окремою проклямацією визнав день 14 червня як „День Прапора", а 17 вересня — як „День Громадянства".

● **В Печоґу, Лонг Айленді, Н. Й.**, відзначав свої 92-гі роковини Майкел Дж. Кейн, якому батьки 75 років тому купили були місце на цвинтарі. Коли він мав 17 років, його припадком підстрелив товариш в ногу, і йому загрожувала смерть. Але ампутація ноги врятувала йому життя, і в купленій труні поховали тільки його відтяту ногу.

● **Палата Репрезентантів** прийняла законопроект, про виасиґнування фондів на дослідження проблем, як запобігти шкодам, що їх спричиняють гураґани на Атлантійському узбережжі.

● **Уряд просить** крайові фармерські організації визначити 12 фармерів, які мають поїхати до СССР, щоб запізнатися з совєтським сільським господарством. Уряд одночасно повідомляє, що цієї поїздки він не фінансуватиме.

В СВІТІ

● **В Італії** святковано в останній четвер 9-ті роковини плебісциту, у висліді якого скасовано монархію і проголошено республіку. Президент Ґрончі прийняв у Римі військову параду, в якій брали участь подаровані Італії американські танки й збудовані в Америці літаки. Звертала увагу неприсутність прим'єра Шельби і віцепрем'єра Сараґата. Пояснюють, що цим вони демонстрували свою нехіть до президента маніфестуючого свої ліві переконання.

● **Представники** шести европейських держав — Франції, Італії, Західньої Німеччини, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу — обговорювали в Мессині на Сицилії справу вдосконалення Европейської Вугільної і Сталевої Спільноти, членами якої є названі держави. Представники трьох останніх вичислених держав (т. зв. Бенелюкс) зголосили широкий проєкт створення кількох наддержавних аґенцій Спільноти. Франція і Західня Німеччина проти „приспішування економічної „федералізації" Середньої і Західньої Европи.

● **Французький генерал Елі**, який виконував функції високого комісара і головного команданта військ в Індо-Китаї, виїздить після 10-місячного перебування в Південному В'єтнамі до Франції. В'єтнамський уряд хоче, щоб політичним репрезентантом Франції була цивільна особа. Заступник генерала Елі, ген. Жако, має славу людини ще більш неприхильної до самостійницьких течій В'єтнаму, як був ген. Елі.

● **До Англії** з Суезького обширу вже повернулася одна і незабаром прибуде друга дивізія, що мають стати „рухомою резервою" на випадок потреби негайно кинути військо на европейський суходіл. Англійська дивізія рахує коло 20,000 вояків і старшин. Три англійські змоторизовані дивізії й одна піхотна перебувають постійно на терені Західньої Німеччини.

● **В Голляндії**, уряд якої подався 17 травня до димісії, діставши вотум недовір'я 50 голосами проти 48 у зв'язку з законом про підвищення комірного, урядову кризу розв'язано в той спосіб, що опозиційні соціялісти погодилися на його залишення під умовою частинної реконструкції. Тому королева не прийняла димісії уряду.

● **НАТО** має в Західній Німеччині 5 американських, 4 англійські та 4 французькі дивізії, канадійські частини й різні американські допоміжні відділи. Франція перекидає тепер одну з цих своїх дивізій до Альжиру, бо — мовляв — НАТО повинно бути теж зацікавлене в тому, щоб у Північній Африці настав спокій. Генерал Ґрунтер — пишуть газети — не дуже вдоволений з такої французької політики.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ СФІНКС

Десятиденна візита найвищих совєтських достойників, із „самим" Нікітою Хрущовим і титулярним прем'єром Совєтського Союзу маршалом Булґаніним на чолі, в диктатора Юґославії Тіта, підсилила сумніви, чи правильно зробив Захід, зокрема Америка, рятуючи юґославський режим від його повного банкрутства після того, як Совєти й усі сателітні сусіди Юґославії повели проти неї політичну й господарську кампанію, як проти „зрадниці". Ці сумніви існували весь час. Не треба було політичних утікачів з Юґославії, противників тамошнього режиму, щоб знати, що Тіто і його найближче оточення не перестали вважати себе за найчистішої води комуністів, праведних учнів „великих" Маркса-Енґельса-Леніна, свій режим — за правильний з погляду доктрин отих комуністичних божків, а „ухили" добачають у російсько-большевицькій практиці. Юґославські комуністи так само змагають до „диктатури пролетаріяту" в усьому світі, як російські. В Юґославії так само панує диктатура комуністичної меншости, яка здавлює волю більшости наставленим поліційним режимом. Всяка критика того режиму, яка походила б з зорганізованого опозиційного табору, там неможлива так само, як і в Совєтах. Отож, — давно вже казали скептики, — навіщо підтримувати західнім капіталом, товарами, скорострілами й танками режим, ворожий західній демократичній думці? Чи — запитували вони — Захід не переймає на себе страшного риску, чи, на випадок війни з Совєтами, коли річ ітиме за бути не бути двох ідеологій, двох світоглядів, двох систем правління і двох способів життя людей у світі, — юґославський комуніст не прийде до переконання, що його фамілійні спори з російськими комуністами це дрібниця, і чи не зверне він американських скорострілів і танків проти самої Америки та її західніх союзників?!

Це питання стало руба, коли Нікіта Хрущов зараз після свого приїзду до Беоґраду звернувся до Тіта, як до „товариша Тіта", з драматичним закликом забути всі образи і кривди, учинені, мовляв, з вини розстріляних Берії й Абакумова, і вернутися, як реабілітований блудний син, до спільної великої комуністичної родини. Американські кореспонденти писали, що „товариш Тіто" вислухав перепросини Хрущова з „кам'яним обличчям". На другий день офіціоз Тіта „Борба" писав, що скинення на Берію вини за все те, що Юґославія зазнала в 1948/49 рр. від СССР та його сателітів — це цілком неповажний викрут. Але поза тим юґославські господарі не продовжували полеміки з своїми гістьми. Йшли бенкети, прогулянки і — ділові наради. В їх висліді появився комунікат на 2,000 слів. Сказано в ньому дуже багато і дуже мало. Потверджено, що Юґославія, як і Совєтський Союз, є за допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй і за передачу йому Формози, за генеральну заборону атомової зброї, за колективну систему безпеки, в рямцях якої можна було б („згідно з інтересами німецького народу") розв'язати проблему Німеччини, і т. п. Не сказано нічого про спільність інших цілей СССР і Юґославії, як тільки „мир і мирне співіснування країн різних ідеологій і суспільних систем". Підкреслено, що обидві держави — проти „пропаґанди і фальшивої інформації, які сіють недовір'я". Невідомо, чи це юґославський натяк на совєтську антиюґославську пропаґанду, чи совєтська фразеологія у відношенні до американської інформаційної служби. Не сказано жадного слова про покірливих Москві сусідів Юґославії, які явно приготовлялись в 1948-му році до нападу на Юґославію, не згадано й зненавидженого в Юґославії слова Комінформ.

Що насправді криється за цим комунікатом? Якою насправді буде дальша політика Юґославії? Чи вона не стане новою сильною підпорою Москви й Пейпінґу на терені Об'єднаних Націй і чи не робитиме нових труднощів Заходові в його намаганні оберегти світ проти небезпеки комуністичної аґресії?! Чи давати далі Юґославії гроші, товари і зброю?!

Здається, ніхто ще не має на ці питання відповіді. Щоб підкреслити складність цієї проблеми, Гаррі Шворц, описуючи в „Н. Й. Таймсі" відносини в Юґославії, які він студіював на місці, запевняє, що Америка „імпортувала до цієї країни не тільки свої гармати, але й ідеї", і подає на це цілу низку доказів, вказуючи на істотні різниці між життям в Юґославії і СССР. Є обсерватори, які запевняють, що Тіто, на випадок війни, буде більше боятися появи на території Юґославії большевицьких військ, як військ НАТО, якщо взагалі одні чи другі мали б туди вступати. Міркування на цю тему можуть вестись тільки у мряці. Невідомо, чи розсіє її американський амбасадор Рідлберґер, викликаний у цій справі з Беоґраду до Вашинґтону. Сьогодні ще неможливо сказати, чи Хрущов чи Тіто вийшов переможцем, чи може обидва узгіднили спільну гру — на загибіль Заходові.

РАСОВІ РІЗНИЦІ В ШКОЛАХ

Найвищий Суд З'єдинених Держав 31 травня 1955 року пригадав про необхідність виконання рішення з 17 травня 1954 р., що відокремлення („сеґреґація") дітей білої раси від дітей кольорової раси в публічних школах є неконституційне. Голова Найвищого Суду, Ірл Воррен, проголошуючи нове рішення, ствердив, що всякий федеральний, стейтовий та місцевий закон, який дозволяє вирізнювати раси у публічних школах, вважається неважним. Виходячи з цього, Найвищий Суд заявляє, що виконання найновішого рішення мусить „початися негайно систематичними та доцільними способами і в добрій вірі".

Не зважаючи на такий категоричний тон проголошення, Найвищий Суд твердить, що виконання найновішої постанови залишається на розважливість місцевих судів, які можуть самі призначити час, коли має бути переведене повне злиття шкільної молоді в публічних школах. Що більше, Найвищий Суд тільки стейтові Делевар забороняє дальше виконування стейтової конституції, яка признає сеґреґацію, а кільком іншим стейтам, які водночас із стейтом Делевар внесли апеляцію проти десеґреґації, покликуючись на свою конституцію, признає право дальшої проволоки у виконанні своєї постанови.

З цього найновішого рішення правники й інші знавці відносин роблять висновок, що сама постанова Найвищого Суду з минулого року є корисна, але виконання її в короткому часі неможливе. Зрештою дискусія над обома рішеннями щойно почалася і триватиме довгий час, аж поки вони наберуть правної сили.

Ще поки прийшло до нового вирішення апеляцій проти постанови Найвищого Суду з минулого року, велася широка дискусія в педагогічних, правничих і расових колах над доцільністю десеґреґації. Одні звертали увагу на технічні труднощі введення в життя десеґреґації, інші розглядали цю справу з історичного боку; ще інші — з виховного й наукового. Нема сумніву, що Найвищий Суд брав усі такі спостереження до уваги і тому найновіше рішення про способи й час запровадження нової засади, хоч охоплює різнородні можливості, одначе не відступає від раз зайнятого становища.

Така демократична країна, як Америка, завжди мусить рахуватися з голосом населення, і тому треба добирати відповідних способів для виконання правної постанови. Нема потреби прикривати факту, що окремі расові публічні школи існували десятками років у південних стейтах, де саме десеґреґація має бути застосована. Отже, треба насамперед перевести відповідну аґітацію серед населення, щоб скасувати довгорічну практику.

Крім переконання старшого населення, існує расове упередження серед самої шкільної молоді. (Під „публічними" школами треба розуміти „елементарні", народні школи і „гайскул", тобто середні школи, — всі утримувані з податків населення). Щодо дітей з елементарних шкіл, то там упередження менше, і цих дітей можна наломити до співжиття в короткому часі. Але серед учнів середніх шкіл упередження набрало сили і викоренити його не легко. Крім того, в південних стейтах ніхто не попереджав про десеґреґацію, і тільки учителі в стейті Меріленд брали це до уваги. Тому там нова судова постанова була сприйнята найкраще. В кожному разі, упродовж року можна було поробити деякі практичні спостереження щодо успіху десеґреґації.

Насамперед стверджено, що в деяких стейтах шкільна влада мала добру волю перевести десеґреґацію, але появилася опозиція серед батьків. Після короткого часу виникли арґументи проти десеґреґації на підставі досвіду. Деякі поважні люди вказували, що діти чорної раси не підготовані до співпраці з білими, і тому рівень науки у школах обнижується. Так у самому місті Вашинґтоні, де за переведенням десеґреґації доглядав Конґрес, керівник однієї середньої школи ствердив, що з-поміж 350 кольорових учнів, переведених з окремої школи, 125 мали нижче як 75 „пунктів" успішности в таких предметах, у яких вимагається нормально 100 пунктів. У цій школі треба було створити аж п'ять окремих кляс для учнів, що залишалися позаду в науці. З інших околиць наспіли ще більш невтішні вісті, і з цього педагоги роблять висновок, що справді з десеґреґацією не все піде добре. З уваги на це появилися голоси, що інтелектуальний розвиток людини мусить коренитися в минулих поколіннях, в традиції, і тому зрівняння рас щодо навчання мусить перейти свою природню еволюцію.

Негайно після проголошення рішення з 31 травня часописи почали реєструвати відгуки публічної опінії. У Конґресі, назагал, відчувається прихильність до рішучого становища Найвищого Суду, бо це вказує на переконання, що відокремлення рас у публічних школах повинно бути скасоване. Тільки деякі конґресмени з південних стейтів обурюються проти нової постанови.

Пресові органи обидвох партій вміщують витяги з редакційних статтей газет, що виходять у більших містах країни. Заголовки цих статтей вказують на їх зміст: „Розумне рішення"; „Як це виконати?"; „Засади стають ясні"; „Нагода, щоб наладнати справу"; „Лагідніша постанова, ніж можна було передбачати"; „Гнучкість і добра віра" і т. п. Це вказує, що нема засадничої неґації рішення Найвищого Суду.

(С)

НОВІ МОСКОВСЬКІ ЗАКРУТИ

Це є справді річчю симптоматичною, що віднедавна в совєтській пресі чимраз менше зустрічаємо згадок про російський патріотизм, національні почуття і навіть про саму Росію. Так само майже зникли зі сторінок совєтської преси, що виходить в Україні, широко вживані ще недавно „суверенна Совєтська Україна", „великий український народ" і навіть сама „Україна".

Чи є це новий курс в кремлівській національній політиці?

Ні, не новий. В національній політиці большевики визначили курс ще в 1917 році, — і досьогодні його твердо додержують. Цей курс передбачає складну систему більших і менших відхилень в одну й другу сторону, залежно від внутрішньої і міжнародної коньюнктури. Комбінуючи в той чи інший спосіб ці відхилення, партійний провід у Кремлі „на даному відтинку часу" визначений курс деклярує як єдино правильний і загально зобов'язуючий.

Як приклад таких змін в курсі національної політики, пригадаймо українізацію на різних етапах її переведення. Почавшися від 1922 року, вона в 1927 році досягла своєї кульмінаційної точки. В період єжовщини, коли більшість українізаторів виарештувано, — про українізацію вже ніхто не згадував. Ось тоді, як в „Зачарованому місці", український інтеліґент міг сказати словами гоголівського персонажа: „Та тут страшно слово мовити!" Звичайно, мовити по-українськи в прилюдному місці. Амплітуда, як бачимо, досить широка: від звільнювання службовців з державних установ за незнання української мови в період, коли українізація досягла свого вершка, і до фактичного поставлення цієї ж мови в ряд речей, хоч не заборонених офіційно, але „майже контрреволюційних".

Натомість великодержавницька гістерія і розпалювання московського шовінізму дійшли свого апогею в другій світовій війні, коли совєтській владі прийшлося, як то кажуть, непереливки. Відомо, як то пообтрушували тоді з молю большевики мощі Суворова, Кутузова та інших старорежимних генералів і вручили їм свої чорні душі, аби врятували від Гітлера. І недурно підносив Сталін тост за „геніяльний русский народ", завдяки якому совєтський режим не завалився.

Тоді московські большевики сильно перегнули були палицю національної політики. Повсякденна нагінка в пресі і через радіо на українських „буржуазних націоналістів" і вихвалляння російського народу викликали наслідки, протилежні тим, на які Москва розраховувала. Розхвалювані шовіністичною пропаґандою не тільки партійний комуніст-москаль, але й „сірий громадянин" чимраз більше захоплювалися своєю національною і расовою „вищістю". Але водночас простигав у них „революційний ентузіязм" і бажання здобувати світ, бож з „революційного арсеналу" випадала така сильна зброя, як інтернаціоналізм і пролетарська солідарність. Натомість зневажуваний у своїх національних почуваннях український народ дедалі глибше задумувався над суттю „буржуазного націоналізму", який, мовляв, так дошкуляє „рідній совєтській владі".

Москва зрозуміла, що у розпалюванні великодержавницького шовінізму заїхала вона задалеко. Тоді зорганізовано бучне святкування 300-ліття „воз'єднання". Цією імпрезою, що тривала шість місяців, Москва хотіла вбити відразу двох зайців: підкадити українському народові, як „суверенові" на своїх землях і рівночасно, користаючи з нагоди, загіпнотизувати його ідеєю „єдиної неділимої", в якій, мовляв, знайшов він своє „соціялістичне щастя".

Зрівноважуючи під час переяславської вакханалії лінію національної політики, Москва несамохіть грала на руку „буржуазним націоналістам", бо самим лише постійним пригадуванням про „воз'єднання" піддавала критично мислячим елементам українського народу думку про можливість „роз'єднання", як єдино спасенну річ, що може врятувати Україну від зненавидженого режиму.

Тепер московські альхеміки вирішили в Кремлі, що годі вже „бавитися в Україну" і годі також розпалювати звірячий шовінізм у російському народі. Те, що було корисним і конечним в катастрофічний період останньої війни, і те, що було побажаним у часі повоєнної руїни, — тепер, в період внутрішньої економічної кризи і мирної офензиви проти вільного світу, — шкідливе і навіть дуже небезпечне для існування совєтського режиму. Розв'язка національного питання в московській її формі, як експортовий крам, вигідна Москві лише там, де старається вона роздмухати в народах заколоти для повалення існуючого ладу і встановлення натомість ладу комуністичного. Такий експортний крам має попит у Мароко, Ірані чи деінде, але не на місці він у Польщі, Чехословаччині, Румунії та інших сателітах, бо в цих країнах національне питання вже розв'язане в ленінсько-сталінському дусі. Також устабілізувався комуністичний режим в Китаї.

І Москва звертається до своєї універсальної національної політики в її, сказати б, центральному варіянті, який трактує про „великий, єдиний, многонаціональний совєтський народ" — без „старшого московського брата" і „рівних з-поміж рівними українського, білоруського, грузинського та інших народів. Тим то у цій формулі для нового етапу, що його нині обсервуємо, наголошується „великий" і „єдиний", а „многонаціональний" не скреслюється, але й не підкреслюється.

Розшифрувати цю формулу не тяжко, бо не є вона нова: Москва в своїй національній політиці вертається до „великого, єдиного совєтського народу". Інакше кажучи — до тотальної русифікації, національної нівеляції і чергового наступу проти „буржуазних націоналістів". Але наступу вже не пропаґандивного, як в останніх двох-трьох роках, а більш дійового.

Не останньою причиною цієї зміни в національній політиці є й запроєктована Хрущовим докорінна перебудова сільського господарства, а зокрема широкі пляни створення нової хліборобської бази в Казахстані. Ця бо перебудова передусім зв'язана з масовим переміщуванням населення різних „республік". Там, у Казахстані, на Уралі та в інших сибірних краях ставить Хрущов „дослідні казани" для перетоплювання в московській оливі підсовєтських народів на єдиний, зуніфікований совєтський народ. Там, у новотворених радгоспах, думає кремлівська кліка вирощувати не тільки першоклясну пшеницю, але й взірцеву совєтську людину, вільну від решток „капіталістичної свідомости" і національних сантиментів. Оті-то хліборобські оази в районах нового поселення, якщо пощастить їх Москві реалізувати, і стануть в Совєтському Союзі за зразок нових соціялістичних сіл, позбавлених національних традицій і вилущених з усяких різниць між селом і містом.

Новий курс в національній політиці Кремлю, викликаний причинами внутрішньо- і зовнішньополітичного характеру, ставить український народ перед тяжкою пробою. І була б вона направду страшною, якби подібних проб наш народ з успіхом вже не переходив.

В. С-ко

ЖИВОТВОРНІ МОГИЛИ

Сьогодні — це тільки спомин, ще десять літ назад — то була дійсність. Де окупанти принаймні релігійну практику толерували — в Зелені Свята все, що жило, на могили героїв йшло. Де було можна — довгими колонами, з корогвами-вінцями, де не було можна — поодинці, болотяними лісними бездоріжжями (поліційні застави обминали). Але всі нестримно до своїх дорогих могил ішли.

Зеленню-квітами їх причепурювали, терновий вінець у головах клали. Під слова пламенні проповідника, під гомін панахидної вічної пам'яти, в німу контемпляцію поринали. А, коли все втихло, між могил ходили — очима надписи на хрестах пробігали. Безмовно з ними розмовляли, що „жертвою впали в нерівнім бою, з любови до свого народу — що віддали все, що могли за Його честь і свободу".

На прощання уста ніжну колисанку шептали:

„Спіть, хлопці спіть,
Про волю-долю тихо сніть!
Про волю-долю Вітчини —
Чи ж можуть бути кращі сни?.."

* * *

Після таких відвідин прочани довго-довго відчували: вони нових сил до життя й боротьби за життя Країни зачерпнули — бо над джерелом цілющим життя побували...

* * *

Західньому світові годі цю містичну силу збагнути, що її нам дають наші зелені, животворящі могили. Він не розумів і не розуміє, чому на могили своїх героїв ми не в голу, листопадову — тільки в найбуйнішу травневу — червневу днину йшли.

Цей світ не розумів і донині не розуміє, що ці могили нам не „мементо морі" — не пригадка неминучої смерти — тільки пригадка неминучої боротьби за наше й наших нащадків життя. Бо не зав'ялих дідуганів, під зиму їхнього земного буття — сам квіт Народу, май-розмай його в цих могилах поховано. Від праісторичних скитських і до тількищо травою порослих упівських — із цих могил один і той же рапорт б'є:

„Нас тут триста, як скло,
Товариства лягло —
І земля не приймає..."

Не приймає, бо тут найбільше насильство природи вчинено: живцем життя у гріб загнано!..

* * *

І так — за малими перебоями — ціла наша історія. Від першої орди з Азії до московсько-большевицької орди, стрілами каленими кочовників, чи кулями енкаведівського нагана, наїзники, де могли й як могли, вбивали і вбивають українське життя.

Але не вб'ють. Бо вбити можна людину, багато людей — життя вбити не можна! І вкласти життя в могилу неможливо. Воно кружляє над похованими в могилах тілами борців — мучеників і живих на бій кличе!

* * *

Українські могили — для світу загадка і студія. Це не тільки тендітні — іменні й безіменні — одноособові гробики й родинні гробініці. Це, передусім, ті непрослідженi таємні гори-кургани, братські могили, що ними від світанку історії всіяна наша земля.

І не цвинтарні настрої б'ють від цих могил. Вони нам, обідраним — в вогні окраденим, і музей і пантеон слави минулої і дороговказ у майбутнє.

Чи дивно, що навіть у свій національний гимн ми вклали наші могили?..

„Наливайко Залізняк
і Тарас Трясило
Кличуть нас із могил
на святеє діло..."

* * *

Характеристичний, відрадний факт: Ми не могли знайти зрозуміння для цієї справи на близькому нам, европейському Заході — зате, в мандрах по світі, ми знайшли цікаву подібність в далекій, заокеанній Америці.

Ця молода країна, якої шлях до волі теж устелений могилами й хрестами, окремим національним святом свій „Меморіял", чи „Декорейшин Дей" зробила. Тієї днини американці на могили своїх героїв ідуть і ці дорогі їм могили декорують — заквітчують. І цією дниною останній понеділок травня визначили — час, що майже пристайно з нашими Зеленими Святами покривається.

І — подібно, як у нас в національному гимні — в американців могили в найбільшій промові одного з найбільших їхніх президентів увіковічнені. На фінальному побоєвищі Громадянської війни, під Гетисбургом, президент Линкольн сказав: — „Вони вмерли — щоб ми могли жити"...

...Наші герої й мученики, на жаль, не мають цього, так дуже заслуженого вдоволення... „Хоч стільки народу впало за свободу" — їхні нащадки, все ще не мають того життя, за яке вони боролися і вмирали. Зате вони дали нам шлях, зброю і прапор Волі. Вони вмерли, щоб ми вміли боротися й — як треба вмирати в боротьбі за життя народу.

* * *

Сьогодні, на десятому році скитання по світі, ми виразно відчуваємо: ми втратили не тільки рідну землю, а разом з нею щось не менш важне: наші животворчі могили.

Але ми втратили їх тільки фізично. Ми не можемо й не сміємо втрачати їх думкою, свідомістю, ні серцем.

Збудуймо — висипмо собі на цвинтарі нашого нового місця поселення символічну Могилу Героїв — і йдім до неї в Зелені Свята! Відбуваймо що-року духові реколекції з нашими животворящими зеленими могилами — а, вернувшися від них, всіма шляхами йдім „на Святеє Діло". На те діло, на яке з могил кличуть нас наші предки, що вмерли — щоб ми могли жити й боротися за життя України.

О. Син

Дмитро Галичин, Екзекутивний Заступник Голови Українського Конґресового Комітету

НА ПЕРЕЛОМІ

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ ЗА РОКИ 1952—1955

4

З дальших контактів Українського Конґресового Комітету Америки через ПАУК треба згадати Union of International Associations в Брюсселі, Бельгія, що діє як:"an international, non - governmental non-profit making organization, having consultative relationship with Economic and Social Council and UNESCO. The only centre in the world devoted to the documentation, study and promotion of international non-governmental relations" та Pan American Union, Washington, що її членами є Полудньово-американські держави.

Дальші зв'язки ПАУК заторкують 25 держав, в яких:

а) нав'язується з місцевими чинниками шляхом листування та преси;

б) розподіляється інформаційні матеріяли: 30 тисяч Конґресових рекордів, 1,200 примірників книги проф. В. Січинського, 2,500 Конґресових Публікацій Комісії Керстена;

в) Збираються адреси. Досі зібрано біля 2,000 адрес прихильників української визвольної справи, що включені до адресаря „Українського Бюлетеню", а частина й до „Українського Квартальника". Між адресами є визначні імена послів, сенаторів, професорів, науковців, священиків.

Старанням ПАУК створено Українську Секцію при Середземноморській Академії в Римі, що складається з 3-ох членів (Проф. В. Січинський, проф. Б. Іванис, Канада і д-р П. Біланюк), які розробляють певні українські проблеми. Намічено відбути Конґрес всіх середземноморських держав, на якім і українці виступлять з доповідями.

Всі справи ПАУК та його секретаріяту, що приміщені в канцелярії УКК веде, в порозумінні з місцевими представниками ПАУК — ґенеральним секретарем Ст. Шумейком і касиром Д. Галичином, д-р Вінкентій Шандор, що має в тій ділянці вже великий досвід і заслуги.

До тієї ж ділянки праці УККомітету треба зарахувати справу поповнення американських бібліотек англомовними виданнями про Україну. Справа ця хоч на перший погляд „дрібна", все ж таки дуже важлива і у нас рівночасно болюча, бо ми в цьому відношенні все ще дуже відстаємо від інших груп. Українська книжка, згл. книжка про Україну, сьогодні все ще належить до рідкостей в бібліотеках, натомість у них можна знайти багато всіляких „творів", які викривлюють правду про Україну та наносять багато шкоди українській справі. Маючи це все на увазі, УКК робив такі заходи:

1) Доручено Відділам, щоби творили українські бібліотеки при Відділах або, коли Відділ цього не може виконати, передати справу іншій організації, яку Відділ опісля мав би підтримувати.

2) Рекомендовано творити українські секції при місцевих американських публічних бібліотеках.

3) Рекомендовано подбати про те, щоби публічні бібліотеки мали в своїх каталогах англомовні видання про українську справу. В цій цілі видано кілька Обіжних листів з належними інструкціями та зразками листів, як треба звертатися до Управи міської публічної бібліотеки.

Для тієї цілі видано кілька разів списки таких публікацій, що їх опісля розсилається на всі зацікавлені адреси.

А дальше, англомовні публікації висилано до військових бібліотек, яктільки зголосився до УККА жовнір американської армії — українець, подаючи, що в бібліотеці немає книжок про українську справу.

Треба з жалем ствердити, що ця дуже корисна акція великої ваги і значення не знайшла такого зрозуміння на місцях, на яке вона собі заслуговує.

Тому це залишається одним з головніших завдань УКК теж і на наступну конвенцію.

Не маловажною справою в акціях УКК на американському терені були справи іміґраційного порядку. Правда, до тих проблем ми маємо нашу харитативно - допомогову централю, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, але в поодиноких випадках була необхідна спільна акція, бо вона заторкувала не тільки харитативні, але й політ. проблеми. До таких справ треба зарахувати вперше чергу інтервенції в справі леґалізації деяких неточностей, що їх допустились поодинокі з наших іміґрантів у своїх іміґраційних документах з уваги на кошмарну загрозу примусової репатріяції, як теж у справі формального признання української національности в натуралізаційних документах. Із ряду акцій в тих справах згадаю тільки останню, яка вже дала позитивний результат.

Дня 21-го квітня ц. р. окрема делеґація Українського Конґресового і Злученого Допомогового Комітетів відвідала Іміґраційний і Натуралізаційний Уряд в столиці та відбула з високими представниками того уряду довшу конференцію у важливих іміґраційних і натуралізаційних справах, що ними заінтересована наша спільнота. Зокрема основно обговорено проблему виправлення та леґалізації деяких неточностей, що їх допустилися поодинокі наші іміґранти під натиском витворених примусовою репатріяцією загрозливих для них обставин в Европі, як теж все ще нехтувану деякими місцевими іміґраційними урядами, справу української національности в натуралізаційних паперах. У висліді тієї конференції представники Іміґраційно - Натуралізаційного Уряду, покликаючись на всебічне попереднє обговорювання тих справ з правним дорадником УКК адв. М. Пізнаком, запевнили, що справа неточностей в іміґраційних документах має в тому Уряді „велике зрозуміння і прихильну увагу", та що є добрі вигляди на її позитивне полагодження в недалекій майбутності. В справах української національности, яка вже давніше була Урядом позитивно полагоджена, будуть вислані окружним та місцевим іміґраційним Урядам відповідні пригадки та інструкції. В делеґації, яку очолював ґенеральний дорадник УКК адв. М. Пізнак, взяли крім нього участь: екзекутивний заст. голови УКК п. Дмитро Галичин, екзекутивний директор ЗУАДК д-р Володимир Галан, екзек. директор УКК адв. Степан Ярема та член Політичної Ради УКК адв. Юрій Волинець, що був рівночасно репрезентантом Українських Американських Ветеранів. Кілька днів пізніше, 29-го квітня, асистент комішенера екзамінаційного відділу в уряді Іміґрації й Натуралізації, п. А. С. Дівейн, поінформував нашого правного дорадника, адв. М. Пізнака, окремим листом, що справа української національности в натуралізаційних документах остаточно полагоджена позитивно та що всі місцеві станиці того уряду дістали в тій справі відповідні інструкції. Це був великий успіх.

ДІЯЧ У ЗАБУТТІ

(70-ліття Євгена Бачинського)

У Женеві (Швайцарія), здалеку від центрів українського життя, проживає хворий Євген Васильович Бачинський.

Народився він у Січеславі (Катеринославі); скінчив кадетський корпус, а потім вчився у Гарматній Академії в Петербурзі та в Петербурзькому університеті (істор.-філол. відділ). Одночасно працює у підпільних організаціях, що доводить до його арештування. Перебуває у самітному ув'язненні („одиночці") 10 місяців. Щастить йому втекти з Росії й тоді починає активне кочовниче життя в Швеції, Данії, Англії, Франції. Проте його тягне на свої землі — на Буковину й Галичину. Тут його знову заарештовують за різку пропаганду за український університет. Звільнившись, повертається до Франції, де віддається журналістичній праці. З року 1914 й досі живе в Женеві.

Швайцарія в ті часи була особливо догідна для дипломатично - політичної праці. Тут Є. Бачинський визначився, як діяльний „представник „Союзу Визволення України" й редактор його органу „Ля Ревю Юкреніен". У добі української державности виконує він у Швайцарії обов'язки консуля й на цьому пості виявляє неабиякий дипломатичний хист. Зокрема звертає увагу на наладнання зв'язків з представниками „сусідських держав („Східня Комісія") та на піднесення й економічних зв'язків України з закордоном („Торговельна Комора українсько - швайцарська", експортове т-во „Дніпро" й ін.).

Працює як видавець, редактор і журналіст. Видавав і редагував сім різних часописів і журналів, а серед них тижневик французькою мовою „Л'Юкрен". Діє, як заступник директора при „Бюро Преси" в Льозанні й як акредитований журналіст при Лізі Націй. Організує в Женеві різні виставки про Україну, виголошує численні доповіді, друкує багато статтей „у" французькій мові.

Засновує й очолює Центральний Допомоговий Комітет Українського Червоного Хреста в Женеві, що на його діяльність витратив усі свої ощадності — понад 10,000 шв. франків.

Великий бібліофіл, Євген Бачинський усе життя збирає книжки, рукописи, світлини, документи. З цієї його збирацької снаги постає великий архів-бібліотека, що нараховує багато тисяч різних видань та десятки тисяч цінних документів з історії України 20-го століття.

Таке, в коротких реченнях, життя невтомної людини. Можна додати ще багато, хоч би його письменницьке завзяття. Це ж бо автор понад 300 великих статтей, — багато з них чужими мовами, це ж бо автор 12 — виданих окремо, — праць, це ж бо...

А тепер дійсність: тяжка недуга у місті, де вже майже немає земляків і де щораз менше давніх приятелів-чужинців. Мавши сімдесять років і тяжко незадужавши, Ювілят турбується долею своїх безцінних збірок. Звертався у різні країни розселення своїх земляків, пропонував заопікуватися його архівом — оплатити пересилку. Бо далі втримувати ці скарби несила. Але відповідь не приходила. Довелося продати на вагу дещо з старих часописів, довелося питати по місцевих музеях, чи не можна їм передати це все. Бо ж колись таки мине турбота нашої еміграції про особисте влаштування, колись побільшаться вплати на національні цілі, колись молодий наш історик чи політик захоче вивчити минуле із матеріялів, вирятованих Є. Бачинським. Тож нехай хоч ці чужою опікою збережеться це, що може загинути зовсім.

...І одночасно ще одна велика турбота: закінчити свій багатотомовий „Діярій", працю довгих десятиліть, — списати історію нашого народу в його останній добі.

Сімдесять років замало, — в них ніяк не вклалася діяльність людини. Цінителі Ювілята бажають йому ще „многих літ" на закінчення розпочатих праць та вірять, що ми ще так влаштуємо своє життя в розсіянні, що нашим заслуженим ювілятам не доведеться турбуватися про те, як вижити забутому в далекій чужині.

Іван К-ний.

ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМІСІЇ ПРИ НТШ

Наукова й фахова термінологія — це одна з найважливіших ділянок духової культури й показник висоти інтелектуального рівня даної нації. Чим багатша нація в термінологічне словництво, тим вищий рівень її духової культури, тим краще розвинута наукова мова цієї нації. Тому нації з давньою культурою і виробленою мовою літературною та мовою наукових творів опрацьовують наукову термінологію та видають що раз то нові праці з ділянки термінології, зокрема термінологічні словники.

Справа української термінології і термінологічних словників не нова у нас. Найстарша наукова інституція Наукове Товариство ім. Шевченка (у Львові) в короткому часі після своєї переорганізації в наукову інституцію почало займатися научною термінологією в майже кожній ділянці наук. Наукові співробітники НТШ зібрали й опублікували в виданнях його окремі праці термінологічні, матеріяли, а то й словники. Утворена при НТШ Термінологічна комісія розвинула цю працю на високу скалю і тим самим причинилася до праці в ділянці термінології Української Академії Наук у Києві в час її релятивно буйного розквіту в 20 рр. нашого століття. Впродовж кількох років УАН видала кілька десятків термінологічних словників з різних ділянок, передусім техніки і природознавства. Та після 1930 р. большевицька влада заборонила вживати цих словників, а стала видавати нові, в новій обрібці, де українська термінологія зближена до московської. В обставинах московщення української культури під совєтами це зовсім зрозуміле. Термінологічні словники це один з найкращих показників культурного розквіту даної нації. А тепер большевикам саме потрібно затерти сліди самостійности, оригінальности й високого рівня української культури.

Завдання продовжувати працю в ділянці термінології перейняли на себе наші наукові інституції. І саме при Філологічній Секції НТШ в Ню Йорку відновлено дня 7 травня 1955 року Термінологічну комісію і переорганізовано її в той спосіб, що Комісія співпрацює всіма трьома Секціями НТШ, а також із іншими науковими товариствами й організаціями як УВАН, Т-во інженерів, лікарів, правників т. і.

До управи Т. К. вибрано: проф. д-ра Василя Лева як голову, інж. Михайла Пежанського як заступника голови, а проф. д-ра Едварда Жарського як секретаря.

На перших установчих зборах Т. Комісія поставила перед собою два найближчі завдання: 1) продовжувати працю Т. К. з-перед війни, 2) продовжувати працю, яку вже раніше розпочав інж. М. Пежанський. Він саме й кілька інших інженерів зібрали й виготовили фотокопії майже всіх термінологічних словників, виданих УАН у 20-х рр. та далі послідовно із запалом майже ентузіястів працюють над збиранням інших словників. Ціль перед ними ясна: врятувати перед затратою той науковий дорібок нашого народу, який бажають знищити большевики, а також несвідомо нищать і деякі одиниці з українського народу. Вони виготовили фотокопії тих словників, щоб зберегти їх від загибелі на землях вільного світу і в майбутньому принести їх на звільнені від ворога рідні землі. Треба подивляти просто самопосвяту тієї групки людей, якої душею є інж. М. Пежанський, що з незламною вірою в виконання великого діла — збереження дуже важної ділянки нашої культури — йдуть вперед і посвячують свій час, працю і... гроші. Та українське громадянство, що на землях вільного світу перейняло на себе важку й відповідальну працю політичної еміграції, повинно піти назустріч передусім цій групі жертвенних людей, а далі й Термінологічній Комісії — збирачів матеріялів до нашої наукової термінології і підтримати їх морально та матеріяльно. В першу чергу повинен зайнятися матеріяльною допомогою Т. К. Український Конґресовий Комітет, наша єдина репрезентативна політична організація в Америці, що охоплює всі ділянки культурно - політичної праці української еміграції. А збереження й розбудування термінологічного словництва — це на еміграції одна з численних ділянок політичної праці й боротьби за визволення українського народу.

В. Л.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Найставн, Па.

Імпозантне Союзове Свято.

15-го травня ц.р. 105-ий Відділ УНС, „Братство св. Володимира", відзначив величаво 60-ліття існування Українського Народного Союзу, та 48-ліття існування Відділу. Ювілейні церемонії почались о год. 1:00 по пол. у греко-католицькій церкві „Царя Христа", де Впр. о. декан Василь Головінський довершив посвячення американського й українського прапорів, при чому хресними батьками прапорів були пані Е. Шиґала (від 48-го Відділу Союзу Українок) та пан адв. Іван Дудун (як предсідник Українського Народногпо Дому в Найставні). Хорунжими були: Осип Лопушанський (власник друкарні) та Іван Якимець.

О год. 2:30 учасники Ювілею зібрались дуже чисельно до Українського Народного Дому, де відбувся бенкет, який почався гимном Українського Народного Союзу (сольоспів пані Зиновії Нечитайло-Рех, фортепіяновий супровід пані Душки Недільської-Слободян). По відспіванні гимну, предсідник Відділу п. Степан Слободян привітав зібраних чисельно присутніх. Його появу на сцені привітали присутні оплесками, бо він, як суспільний діяч, відомий не тільки тій громаді, чи самій Филаделфії. Він як зразковий Союзовець та прикладний американський громадянин добре відомий цілій українській спільноті по обидвох боках океану.

Для провадження дальших ювілейних церемоній п. Слободян покликав інж. М. Диміцького, який опісля попросив Впр. о. декана В. Головінського, щоб посвятив Божі Дари, чого Він довершив в асисті мґра Лонгина Маркова, який під час ювілею репрезентував з інж. Г. Кузьмою місцевий Відділ „Провидіння".

Під час бенкету проходила на сцені концертова частина. Оксана Стулковська віддеклямувала дуже гарно віршик „Українка", Ромчик Федина віддеклямував „Українець" а панна Галина Дмитрук в артистичний спосіб віддеклямувала „Рідний край". Підготовила дбайливо дітей до деклямацій пані Ніна Лужницька. Між деклямаціями виступав скрипковий дует (Роман Ковальчук й Роман Жилавий, учні проф. Оксани Сімович), Осип Лопез (син Олесі й Осипа Лопез) з акордіоном. Останній викликав велике зацікавлення у присутніх. Він учиться музики у школі Pietra Deira, й приходиться ствердити, що та школа заслуговує на велике признання.

З святочною й головною промовою виступив головний касир Українського Народного Союзу п. Роман Слободян, який, як виявилось, знає дуже добре про громаду і цей Відділ УНС, бо колись, а саме в 1909 р., він тут проявив свою діяльність і віддав їй декілька своїх молодих літ. Він відомий з того, що незалежно від ситуації завжди починає ґумором, чи пак жартами. У тому здається й криється його особистий успіх. Так само він почав й тут та коли вже в кожного з присутніх почала появлятися на обличчі усмішка, він перейшов на страждання рідного краю, на наші обов'язки супроти нього, на ролю Союзу та його успіхи й т.д., що присутні слухали з дуже великою увагою. На закінчення своєї промови, з сльозами у очах, дрижачою рукою витягнув листу, щоб пригадати може внукам, жінкам, дітям або чоловікам тих, яким доля не судила дочекати того ювілею. Виявилось, що за 48 літ заснування Відділу померло 50 членів.

По закінченню промови, па-

Степан Слободян

ні Зіна Нечитайло-Рех виконала сольоспів.

Черговим промовцем був Впр. о. декан В. Головінський. Головною його темою було те, щоб не забувати за залишенців. У надзвичайно зворушливий спосіб він звернувся до присутніх й сказав, що „як син українського народу почуваюсь по повного права не тільки просити, але вимагати помочі залишенцям". Негайно пластунка Р. Лучаковська й пластуни Олександер Черник та Вак-Войчук (яких делеґувала пластова станиця у Филаделфії для вшанування Союзового Ювілею) перевели збірку, вислід якої дав $122.00, за що належиться подяка пластовій старшині у Филаделфії, а саме п. мґрові Володимирові Масіюкові та п. мґрові Миронові Утрискові.

Завершенням ювілейних церемоній був виступ фортепіянової школи, що вже третій рік існує при цьому Відділі під керівництвом проф. Наталії Котович. Виступали такі учні: Стефко Ваковіський, Ліда Диміцька, Ліка Жиласа та Дарія й Оксана Стулковські. Учні були дуже гарно підготовані та грали твори українських композиторів.

На Ювілята Ювілейний Комітет вибрав п. Степана Слободяна, діючого предсідника Відділу, за чим промовляли такі арґументи: п. Степан Слободян був довголітнім головним урядником УНС, організатором багатьох його відділів та сотень членів. Він є без перерви 35 літ урядником 105-го Відділу, основоположником ЗУАДК-у, багатьох церков, товариств, клюбів, та почесним членом ОДВУ. Крім того він відзначається високим патріотизмом, є зразковим американським громадянином та відомий високою щедрістю на народні цілі. Десятки нових іміґрантів завдячують йому свій приїзд до цієї країни.

За так великі заслуги його нагороджено прекрасним різьбленим державним гербом України, що присутні прийняли довгими оплесками.

Привіти передали: Впр. о декан В. Головінськию від церкви „Царя Христа", пані Емілія Шаґала й пані Ваб'як від 48-го Відділу Союзу Українок, адв. Іван Дудун від Українського Народного Дому, мґр. Лонгин Марків й інж. Григорій Кузьма від місцевого Відділу „Провидіння", д-р Петро Мірчук від ОЧУСУ, п. Йосиф Білинський і п. Клебан від місцевого Відділу УРС ім. Грушевського, пп. Михайло Дубас й Микола Сеник від 45-го Відділу УНС, п. Роман Карбівник від 83-го Відділу УНС, адв. Теодор Свистун від громадського Комітету.

Треба згадати, що на самому початку при передачі прапорів, дуже гарний привіт передала головна радна УНС, пані Олена Штогрин.

Учасник.

З ЮВІЛЕЮ 105-го ВІДДІЛУ У.Н.С. (15. травня 1955).

Збірку перевели пластунки й пластуни, а саме: Р. Лучаковська, І. Вак-Войчук і Олександер Черник. — Зложили по $5: Роман Слободян, о. декан Василь Головінський, адв. Іван Дудун, Степан Слободян, Іван Гасин, адв. Теодор і пані А. Свистун; по $2: Михаліна Шаґала, Лонгин Лончин, Олена Штогрин, проф. Наталія Котович, інж. Михайло Диміцький, О. й Д. Стулковські, Іванна Якітес, Роман Карбівник, Степан Поселко, Степан Вродиш, Василь Слободян, Петро Козачишин, Ярослава К. Ґалан, Василь Посполита, Ярослав Пенкальський, інж. Григорій Кузьма, Юрій Лозовський, Семен Лупацій, Михайло Дзюбан, Андрій Стахів, І. Дінґ, д-р Петро Мірчук, Михайло Вонoвський, Ілько Гоцуляк, Містерман, Прокіп Савчинський, Іван Турянський, Модест Артимів; по $1: Михайло Процюк, Володимир Федина, Юрій Федик Богдан Пушк, Розалія Добрянська, Теодор Гоцинець, Микола Сеник, Н. Н., Роман Ярош, Анна Слободян, Марія Вагнюк, Тома Слободян, Михайло Стасєвич, Іван Жмутин, Степан Шатинський, мґр. Михайло Ковальчук, Осип Сопко, Варвара Сигія, Анна В. Волчек, Микола Сімрач, Вікторія Савчинська, Татяна Костик, Анна Костик, А. Матновські, Осип Клебан, Теодор Слободян, Корнель Дмитрук, Йосиф Білинський, Теодор Качмар, Микола Салагай, Катерина Салагай, Юстина Баран, Юстина Груза, Ева Мандро, Анна Ракоча-Телепко; по 50 ц.: Пелягія Шатинська, Дмитро Вагнюк. — Разом $122.

Подяка від Ювілейного Комітету на Управи Відділу.

Тим, що причинилися до організації Ювілею, висловлюємо подяку, а саме: Паням: Вагнюк, Войтович, Ользі Диміцькій, Тані Посполитій, Емілії Воковській, Ользі Стулковській, Христині Телепко, Недільській-Слободян, Ользі Дмитрук, Розалії Добр'янській, Анні Тимків та Панам: Корнелеві Дмитрукові, Миколі Цюпакові, Іванові Гасинові (за цвіти), Іванові Якимцеві, Михайлові Фесьнакові, Осипові Лопушанському (власник друкарні), Василеві Посполиті, Ярославові Пенкальському, Михайлові Процюкові та Лонгинові Марновому.

Управа 105-го Відділу УНС.
Ювілейний Комітет.

Морріставн, Н. Дж.

Трагічна смерть Миколи Захаркова.

Морріставн, Н. Дж. — Перший квітень приносить звичайно невинні жарти, але бл. п. Миколі Захаркову приніс той день жахливий кінець. Покійний, ур. 1914 в Синяві, повіт Ярослав, Зах. Україна, студіював хемію в університетах Кракова, Берліна, Гамбурґа і Кілс — працював у хемічній ляборaторії в Морріставні, Н. Дж. Солідний і пильний працівник тішився симпатією у своїх товаришів праці та пошаною у зверхників. Мав перед собою запевнену майбутність на посаді інженера - хеміка. Та не судилось. 1. квітня, 9.30 рано вибух в ляборaторії котел й попік смертельно бл. п. Миколу. Коло 5-тої год. по пол. не стало його між живими.

Дня 4. квітня відпровадили його товариші праці та тут. укр. громадянство (понад 60 авт) на цвинтар в поблизькому Ганновері.

Вдовою осталась дружина Марія і сиротою 15-місячна доня Ольга Марія. Покійний був секретарем Відділу УКК у Віпані, охотно віддавав вільний час на працю при Відділі та брав діяльну участь в підготові й переведенні наших нац. свят. Щирий українець-соборник полишив по собі жаль і добру пам'ять. Був також членом УНС.

Трагізм того випадку підкреслює ще факт, що співробітник пок. Миколи Захаркова, що працював біля того самого стола, буквально на хвилину раніш вийшов закурити цигарку й оминув смерти, яка постигла М. Захаркова.

Відділ УКК, Віпані.

Ню Йорк, Н. Й.

З праці Зборівського Допомогового Комітету.

Зборівський Допомоговий Комітет в Ню Йорку влаштовує що-року традиційну збірку — коляду виключно поміж своїми членами в Ню Йорку й околиці. Вислід збірки — коляди за р. р. 1954 і 1955 представляєтся так:

В 1954 і 1955 рр. жертвували по 25 дол.: Теодор Бортник й Іван Луків; Олекса Дмитришин 15 дол.; Стефан Скоцко, Стенлі Стефанів, Максим Паньків, Дмитро Ксьондзик, Богдан Чехович, Осип Маланчук, Текля Демчук, Василь Барон; по 8 дол.: Теодор Мамус, Ярослав і Марія Воловодюк, Іван Мартинів, Петро Война й Уханська, Микола Кравець; по 7 дол.: д-р Іван Новаківський, Михайло і Тетяна Бурави; по 6 дол.: д-р Теодор Хом'як і Лукіян Ярош; по 5 дол.: Никита Кобелюх, Іван Баранецький, Михайло Барановський, Дмитро Жеґрай, Настя Панчишин; по 4 дол.: Михайло Романів, Ілярія Новосельський, Волод. Заяць, Ольга Карпинець, Петро Мартюк, Михайло Жук; по 3 дол.: Іван Луцик, Грогорій Вольчинський, Тимко Бодак, Петро Глух, І. Шаркий-Костишин, Іван Лобур, о. Н. Н., Никита Паньків; по 2 дол.: Петро Волянський, Волод. Познахівський, Волод. Коверко, Іван Заяць, Василь Хоміцький, Ксеня Задорожна, Іван Познахівський, Григорій Лучанко, Григорій Мельниченко, Осип Вовк, С. Мамус, Осип Кіндратів, Ірина Баранецька, Микола Фрей; Онуфрій Мізюк 1.50 дол.; по 1 дол.: Андрій Ясний, Волод. Лис, Грогорій Данилишин, М. Лоняк, М. Петрик, А. Житинський, Григорій Цебрій, Павло Андрусишин, Петро Стойко, Осип Кулинич, С. Шишка, Віктор Ляхович, І. Рак, М. Паш.

Збірки ці переводили: д-р Теодор Хом'як, Богдан Чехович, Іван Баранецький, Осип Кіндратів, Михайло Романів, Вол. Познахівський, Волод. Коверко й Іван Мартинів, але найбільше поклав праці в переведенні збірок довголітній невтомний збірщик і касир Комітету а тепер його голова Максим Паньків, який, треба признати, хоч може найстарший віком, був завжди найпримірнішим збірщиком на того роду цілі і де він збирав, маючи велике довір'я в жертводавців, мав завжди великі успіхи в збірці.

О. М.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь-спогади проф. О. Оглоблина про наукову діяльність професора Антона Степановича Синявського.

У своїй доповіді на засіданні історичної секції УВАН у ЗДА 27 березня ц.р. проф. О. Оглоблин подав біографію проф. А. С. Синявського і насвітлив його наукову та політично-громадську діяльність, подавши на закінчення свої особисті спогади про нього.

Антін Степанович Синявський народився на Київщині 23 липня 1864 року, походив з старого священичого роду. Він закінчив два факультети Київського Університету: історико-філологічний і фізико-математичний (природничий відділ) та правний факультет Одеського Університету. Крім того, прослухав ще кілька семестрів Мюнхенського Університету (правничий факультет). У Київському Університеті (в 1880-х роках) він був учнем Володимира Антоновича, разом з М. Грушевським та іншими українськими істориками, що створили Київську Історичну Школу. А. С. Синявський був прихильником ідей Драгоманова, входив до складу Київської Української Студентської Громади, а пізніше — Одеської.

Лише після Революції 1905 року перед Синявським відкрилась можливість педагогічної і громадської праці на Україні: він дістав призначення на пост директора „коммерческого училища" в Катеринославі, де й залишався до 1917 року. Як учителів до цієї школи він запросив таких українських діячів, як Д. Дорошенка, П. Домацького, Є. Вирового та інших. Одночасно проф. Синявський провадив і наукову працю, як заступник голови Катеринославської Вченої Архівної Комісії, що видала 10 томів „Літопису", присвяченого головно історії Запоріжжя. Статті А. Синявського висвітлюють питання археології та історії Південної України, якої він був знавцем.

А. С. Синявський брав участь в україньскому громадсько-політичному житті, був членом ТУП (Товвариство Українських Поступовців). Після Революції 1917 року Синявський переїхав до Києва і там дістав призначення на відповідальний пост директора Департаменту Середніх Шкіл в Міністерстві Народньої Освіти.

Далі проф. Оглоблин спинився на праці А. С. Синявського у Всеукраїнській Академії Наук (ВУАН) в роках 1920-33. Він брав діяльну участь у різних комісіях і товариствах, як наприклад, у Комісії по вивченні Близького Сходу, в Етнографічній комісії та ін. Як член першої комісії, А. Синявський в 1928 році провів економічно-географічне досліджения району річки Самари. Також А. Синявський працював в Історичній Секції, в Комісії Південної України (де був керівником), в Комісії Дослідження Території Дніпрельстану та в інших комісіях. Друкувався в академ. виданнях („Вісті ВУАН"), в „Наукових Записках Київського ІНО", в „Наукових Записках КІНГ"-у, видав підручник — „Економічна географія України", Київ, 1920 рік. В цих же роках А. Синявський працював в Київському Інституті Народньої Освіти (ІНО), в Київському Інституті Народнього Господарства (КІНГ), як професор економічної географії.

Особисте знайомство проф. О. Оглоблина з А. С. Синявським почалось в 1922-23 році. В своїх спогадах проф. Оглоблин відзначив надзвичайно енергійну вдачу А. С. Синявського та його жваву зацікавленість усіма справами української науки й культури. Цю зацікавленість він зберігав і під час своїх поневірянь поза межами України в останні роки свого життя. Проф. Оглоблин навів також уривки з спогадів про А. С. Синявського — Д. Дорошенка та Н. Полонської - Василенко, що знали його ближче в різні періоди його наукової та громадської діяльности.

Після доповіді проф. Оглоблина на засіданні історичної секції зачитано доповідь Л. Винаря: „Переїзд Бруна-Боніфація через Київ часів Володимира Великого (1006-1007 рр).

Н. С.

З совєтського побуту

А про Івана Мефодійовича забули

У передрукованому нижче з київської „Радянської України" (з 19 квітня ц.р.) фейлетоні змальовано розпиячених колгоспних керівників, які допровадили своїм „господарюванням" колгоспи до повного занепаду. Подані тут большевицькі бюрократи, що дивляться на колгосп, як на свою особисту власність, а на колгоспників, як на кріпаків — не винятки. Такі вони не лише на Львівщині, а, в більшій чи меншій мірі, всюди на Україні. Запроваджена Москвою червона панщина породжує звироднілих „червоних діячів, що нещадно визискують і марнують народню працю.

Це були воістину нерозлучні друзі. Про дружбу Івана Мефодійовича Мащенка і Олександра Костянтиновича Тебенькова люди справедливо говорили: їх і водою не розіллєш...

Захотілося якось Мащенкові пива з медом, і його дружок Тебеньков на знак відданости відразу поставив на стіл сто пляшок „бархатного" і шість кілограмів меду.

— Кушайте на здоров'ячко, любий Іване Мефодійовичу, — припрошував Тебеньков. — Я ще й десять літрів оковитої поставлю.

— Широкої ви вдачі людина, — задоволено промовив Мащенко.

— Для вас я готовий на все.

На випивку, для годиться, запросили десятків зо два приятелів і близьких Івана Мефодійовича та Олександра Костянтиновича. А щоб не пішов поговір, охрестили цю п'янку „обжинками".

На другий день, похмелившись двома глечиками сирівцю, Мащенко запитав Тебенькова.

— А на які це, друже, кошти ми пили-гуляли?

— На колгоспні, — не моргнувши, відповів Олександер Костянтинович.

— Як на колгоспні? А коли реві...

— Та ви не турбуйтеся, Іване Мефодійовичу. В мене комар носа не підточить. Все буде в порядку.

— Ну, і спритний же ви, Олександре Костянтиновичу, — не міг нахвалитися своїм другом Мащенко. — З таким не пропадеш.

— Можете цілком покластися на мене.

І голова Запитівської артілі імені 17 вересня, Новояричівського району, Львівської області, І. М. Мащенко поклався на свого бухгальтера О. К. Тебенькова.

Їх часто можна було бачити в чайній Старого і Нового Яричева, в буфеті близько Краківського базару у Львові, де гендлювали запитівські комерсанти. І голова вже не питав свого бухгальтера, на які гроші він його частує.

Та раптом між ними наче чорний кіт пробіг. А почалося все через ту ж таки оковиту.

Одного разу в Івана Мефодійовича розгорівся такий апетит до спиртного, якого не міг вгамувати навіть його нерозлучний друг. Пили горілку, пили наливку, пили... аж поки треті півні не заспівали. У Олександра Констянтиновича в кишені стало тонко, як у того чумака, що „всі кишені вивертає, а там грошей вже чорт має". А Мащенко все не вгавав.

— Ще по 150 грамів коньяку.

— Порожньо в кишені, — відповів Тебеньков.

— А де поділися 4,132 карбованці, які ви недавно взяли з каси під звіт?

— Взяв, не криюсь... Перед вами я чистий, як дівоча сльоза... Купив на ті гроші подарунок своїй дружині.

— За що їй подарунок? — розпалювався голова. — Вона жодного трудодня не виробила в артілі.

— Ваша теж сидить, як цяця, дома...

— Моя жінка — головиха!

— А моя — бухгальтериха! — вигукнув і собі Тебеньков.

І пішла між ними сварка. Виказували дружки один одному всі гріхи. Мащенко нагадав бухгальтерові, як він представляв фіктивні рахунки на бензину, фарбу, полотно, а гроші, одержані з колгоспної каси, привласнював. Не забув і про те, як Тебеньков виписував невідомо кому касові ордери і по них одержував колгоспні гроші. Нагадав Мащенко зопалу Тебенькову і про сто пляшок пива та десять літрів горілки, які вони розпили разом на „обжинках". Все нагадав.

Не ліз за словом в кишеню і Олександер Костянтинович.

— А ти з каси взяв за фіктивним папірцем 500 карбованців (тепер спересердя вони називали один одного не на „ви", а на „ти"). Всі бачили, як восени ти потяг з комори півтора центнера огірків, 2 центнери пшениці, — говорив бухгальтер.

Не забув нагадати Мащенкові й про те, як він поклав у свою кишеню 3,200 карбованців, одержаних за фіктивними касовими ордерами з сільського споживчого товариства за експлуатацію колгоспної машини, як оформляв „липові" рахунки на бензину.

— Ах так... Щоб завтра твоєї ноги не було тут, — як ошпарений, підскочив голова. — Вижену!

— Скоріш я тебе вижену!

І полетіли до районового центра скарги. Іван Мефодійович писав на Олександра Костянтиновича, а Олександер Костянтинович на Івана Мефодійовича. За скаргами і заявами їм не було коли вгору глянути, не те, що справами займатися. А тим часом артільне господарство хиріло. Минулого року врожай зернових і цукрових буряків зменшився проти 1953 року майже вдвоє, картопля дала тільки по 46 центнерів з гектара. Занепало і тваринництво. План настригу вовни, відгодівлі худоби не виконаний.

— Звідки ж буде сало і м'ясо, — кажуть запитівчани, — коли свині туляться в поганеньких приміщеннях, коли їх нема чим годувати.

Довго дивилися керівники району на сварку Івана Мефодійовича з Олександром Констянтиновичем і вирішили послати в Запитів ревізорів.

— Поїдьте і помиріть їх, — наказали вони, — нехай не стрибають, як півні, один проти одного.

Приїхали ревізори в село. Хотіли було і справді помирити Івана Мефодійовича з Олександром Костянтиновичем, але, переглянувши кілька бухгальтерських папірців, взялися за голову: „Де вже тут мирити, тут треба судити". Ревізори виявили розкрадених дружками та їх спільниками десятки тисяч карбованців артільних грошей.

Настав час розплати. За розкрадання колгоспної власности, за систематичне порушення Статуту сільськогосподарської артілі О. К. Тебенькова знято з роботи і притягнено до судової відповідальності. А про Івана Мефодійовича забули.

Несправедливо забули.

І. Досенко,
М. Латишев.

83 особи поранені в катастрофі на підземці в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Поїзд нюйоркської підземки лінії IRT наїхав на інший експрес і в цій катастрофі були поранені 83 особи. Кільканадцять поранених залишилися в шпиталі, а інші після першої лікарської допомоги відійшли до своїх нормальних зайнять. Причина цієї катастрофи — неввага керівника поїзду. Директор міського транспорту Сідней Г. Бінґлеле негайно звільнив цього моторового за недбайливість під час праці. В обох поїздах їхала тисячка пасажирів до праці. Десятки осіб попадали на підлогу.

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ — ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Посмертна Згадка

ІЛЛЯ ГАРИКАНИЧ, член Б-ва св. о. Николая Відділ 276 У. Н. Союзу в Ембридж, Па., помер 20-го квітня 1955 р., проживши 68 р. Покійний родився в селі Воля Мігова, повіт Лісько, Галичина. Полишив в смутку дружину, 3 доньки й одного сина. — В. Й. П.!
М. Фук, заст. предс.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

Гості на „Союзівці"

(15—31 травня 1955)

Дмитро Галичин, Ню Йорк, адв. Михайло і Іванна Пізнаки, Ню Йорк, Никола Данильченко з дружиною, Тінек. Дня 15-го травня відвідав „Союзівку" Від-СУА в числі 42 осіб під проводом п-ні Барної та в супроводі голови місцевого Відділу УКК п. А. Шарана, Джерзі Ситі, о. Атанасій Тимків з дружиною і сином, Коговс, інж. Володимир Коссар, Вінніпеґ, Канада, інж. Степан Куропась, Шикаґо, Іван В. Іванчук, Дітройт, Михайло і Ева Левицькі, Асторія, Лонґ Айл., Іван і Анна Карапури, Асторія, Лонґ Ай., д-р Володимир Галан, Филаделфія, Олена Штогрин, Филаделфія, Роман і Анна Слободяни, Елизабет, Григорій Герман, Мейвуд, ред. Антін Драґан, Джерзі Сіті, Іван Кокольський, Вунсакет, Р. Айл., Никола Давискиба, Маттапан, Мас., Дмитро Шмаґала, Клівленд, Тарас Шпікула, Шикаґо, Володимир Дідик, Дітройт, Марія Демидчук, Ню Йорк, адв. Анна Чопик, Маттаван, Мас., Ґеновефа Зепко-Жеребняк, Акрон, Огайо, Петро Кучма, Ню Йорк, Василь Гусар, Рачестер, д-р Ярослав Падох, Магва, Н. Дж., Андрій Джула, Фер Овкс., Пен., ред. Степан Шумейко, Джерзі Сити, Марія Карпентер, Ню Йорк, Василь Авраменко, Ню Йорк, Дмитро Білецький, Ню Йорк, Роман і Параскевія Кузів, Ню Йорк, Емілія Кузів, Ню Йорк, брати Никола, Василь і Михайло Починок, Джерзі Ситі, Анна Мазур, Джерзі Ситі, д-р Володимир Купчинський, Ню Йорк, Юліян Купчинський, Ню Йорк, Ольга Купчинська, Ню Йорк, Тетяна Купчинська, Ню Йорк, Анна Станиславська, Ню Йорк, Алекс і Олена Шляфер, Ню Йорк, Пет О'Нейл, Ню Йорк, Микола і Катерина Берків, Вудсайд, Л. Айл., Теодор Кухарчук, Ню Йорк, Тамара Вачинська, Вашинґтон, Д. К., Анна Федірко, Елизабет, Юзефіна Мазур, Елизабет, Дарія Шевчук, Елизабет, Анна Семенко, Елизабет, Михайло Палій, Елизабет, Роман і Віра Чапельські, Елизабет, Марія Гайден, Рачестер, Катря Юрків, Рачестер, Олена Слободян, Елизабет, Остап Погорецький, Лонґ Айл., Михайло Мотуз, Лонґ Айл., Олександер і Галина Вербинець, Ню Йорк, Анастазія Олзон, Джерзі Сиіі, Ева Кірчов, Джерзі Ситі, Наталка Кірчов, Джерзі Ситі, Степан Боднар, Ню Йорк, Петро Попович, Ню Йорк, Іван Федоренко, Елизабет, Петро Шанайда, Бруклин, Степан і Ольга Готри, Байон, Василь Івасів, Гленолден, Пен.

Спорт

УКРАЇНА — СТ. ЕНДРІЮС ІРЛСКОРТ 6:3.

Торонто, 28. 5. 1955. — В першому матчі України на грищі Бродвю, де зібралось поверх 2,000 глядачів, виступав знову Білик в центрі нападу і добув троє воріт. Занотовано поворот Березн в склад червоно-чорних після дискваліфікації. Ведучи 3:0 Україна, мусіла потерпіти втрату двох воріт, бо коаліція клюбів Ст. Ендріюс-Ірлскорт довела до результату 3:2. Пізніший контрнаступ України, приносить забезпечення точок і кінцевий рахунок 6:3. Ворота добули: Стецьків, Габа і Дичківський. Україна ІБ перемогла теж резерву 3:0. В першенствах Н. Ліґи Онтерія впали такі результати: Вестінґгавз — Вайт Іґолс 4:3, Олстер — Вайт Іґолс 0:0, Вестінґгавз — Гунґарія 1:1.

ТРИЗУБ — КЕНЕДІЄНС 5:2.

Торонто. — З поворотом Олександра Скоценя II в склад футбольної команди, УСК Тризуб реєструє першу перемогу в грах за першенство Н. Ліґи Онтерія над ІСТ-ЕНД КЕНЕДІЄНС 5:2. На грищі Фред Гамілтон зібралось тільки 1,200 глядачів, які були свідками продуктивної гри тризубівців. Правда, що склад команди потребує зіграння і відповідного вигладження, але втрата сімох точок у перших чотирьох грах, при теперішній поставі і формі Тризуба не є такою трагічною. Свою появу на грищі Скоцень II відтворив добуттям 2 воріт і вплинув на продуктивну співгру дефензиви з наступаючими формаціями, а рівночасна поява цього б. професійного змагуна піднесла форму і самопочування усіх змагунів на грищі. Стрільцями інших воріт були: Білоус, Комар і Тріскан. Склад команди: цьогорічна команда виступає без напасника Дмитрука, під веденням ланкового М. Ребрик, та тренінгом С. Скоценя II — в складі: Шабо, Коваль, В. Білоус, Вобинець, Кузьменко, Деркач, Ю. Білоус, Аренжеловіч, Здріліч, Скоцень-II Влайковіч, А. Білоус, Комар, Денис і Тріскан.

Богдан Прудиус.

● В Канаді, в двох провінціях, Онтеріо та Новій Шкотії, пожежі знищили понад 15,000 акрів лісу. Сильні вітри утруднювали пожежникам гашення пожеж.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во Зап. Січ, відд. 75 повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12-го червня, о год. 1-ій попол., 4655 Мартін вул. Проситься всіх членів прийти на збори і вибрати свої дивіденди. — Зубар, р. сек.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя відд. 230 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12-го червня, в своїй залі 914 Френклін Евеню, о год. 3-ій пополуд. Просимо всіх членів явитися на тих зборах та вислухати звіту діловодства за пів року і буде звіт делеґата з 6 Конґресу УККА, а крім того є біжучі справи до вирішення як справа нашого пікніку та роздача дивіденд. Отож кожний член має прийти і забрати свої дивіденди. Коли того не зробить, так секретар завертає дивіденди назад до Союзу. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 146 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 12-го червня, о 1-ій год. попол., 2965 Carpenter St., в Укр. Амер. Осередку. Обов'язком члена прийти на ці збори, буде роздана дивіденда і другі важні справи до полагодження. Повідомляється тих членів, що довгують, заплатити тепер і будуть прийняті наново, якщо ні то будуть виключені зі Союзу. Кожний член повинен, зараз по одержанні упімнення, вирівнювати вкладки. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — Управа.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія Відд. 379 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го червня в Союзовій залі при 843 North Western Ave., о год. 12:30 вполудне. Проситься членів прийти на час і вирівняти свої залеглости. Суспендовані члени, якщо прийдуть і заплатять свій довг будуть прийняті наново. — Й. Дичка, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ГЕРІ, ІНД. — Повідомляється членів Відд. 100, що в неділю, 12-го червня, о год. 2-ій попол., відбудуться піврічні збори в International Institute, 15th and Madison St. Проситься членів прибути, бо є багато справ до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглі вкладки. Буде також роздача дивіденд з УНС. — Д-р О. М. Лаговатий, предс.; А. Цебак, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Подається до відома, що піврічні збори С-ва Рожд. Пресв. Богородиці відд. 216 відбудуться в неділю, 12-го червня, о год. 2-ій попол., в церковній залі під ч. 12205 Парнел Евеню. Проситься всіх членів прийти на час бо маємо багато справ до полагодження. — П. Мацях, предс.; Р. Вілик, кас.;; А. Сосновська, фін. секр.

КЕМПБЕЛ, О. — Т-во „Сокіл" Відд. 218 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12-го червня, о год. 2-ій попол., в Н. Домі 165 Gordon. Буде піврічний звіт урядників і контролі, роздача дивіденд та інші справи до полагодження. Також буде звіт Комітету 45-літнього ювілею, який відсвятковано 1 травня м.м. По закінчені зборів буде мала несподіванка для тих, що будуть присутні на зборах, а ті, що не прийдуть на збори заплатять кару згідно річної ухвали. — М. Ткачишин, предс.; М. Стахура, секр.-кас.

Гуверова комісія — за збільшення видатків на наукові досліди

Вашинґтон. — Гуверова Комісія для Реорганізації Виконної Частини Уряду запропонувала зменшення видатків у багатьох урядових аґенціях і збільшення видатків на цивільну й військову дослідні програми. Згідно з поглядами членів цієї комісії, перевага ЗДА в озброєнні, тактиці та стратегії залежить від наукових дослідів, і тому „небезпечно і несправедливо" заощаджувати на видатках в цій ділянці. Комісія домагається збільшити фонди на платні дослідників і поширення дослідів на інші галузі промислу. Комісія стверджує, що армія недосить „сміливо" працює над винайденням нових родів зброї. Також і департамент здоров'я, виховання та добродійности замало цікавиться науковими дослідами і замало видатків призначив на цю ціль. Комісія домагається, щоб асистент секретаря оборони, який керує відділом дослідів і поступу, призначив окремий комітет, який періодично збирався б на засідання і обговорював „систему радикально нової зброї".

● Демократичний сенатор Джеймс О. Істленд домагається слідства в справі рішення Найвищого Суду ЗДА про те, що окремі школи для кольорових дітей не є згідні з американською конституцією. Цей сенатор походить із стейту Міссурі, і в рішенні Найвищого Суду ЗДА бачить комуністичні впливи.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ!
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ
ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3473. Готовий вбити

Тоді тубілець випустив кілька стріл в тремтяче тіло Нуми...

Тим часом Тарзан двічі обкрутив стовбур великого дерева своїм шнуром і прив'язав його кінець.

Нума шалів. Він ричав з одвертою зневагою до мавполюдини, яка швидко витягнула довгий ніж з піхви вояка.